

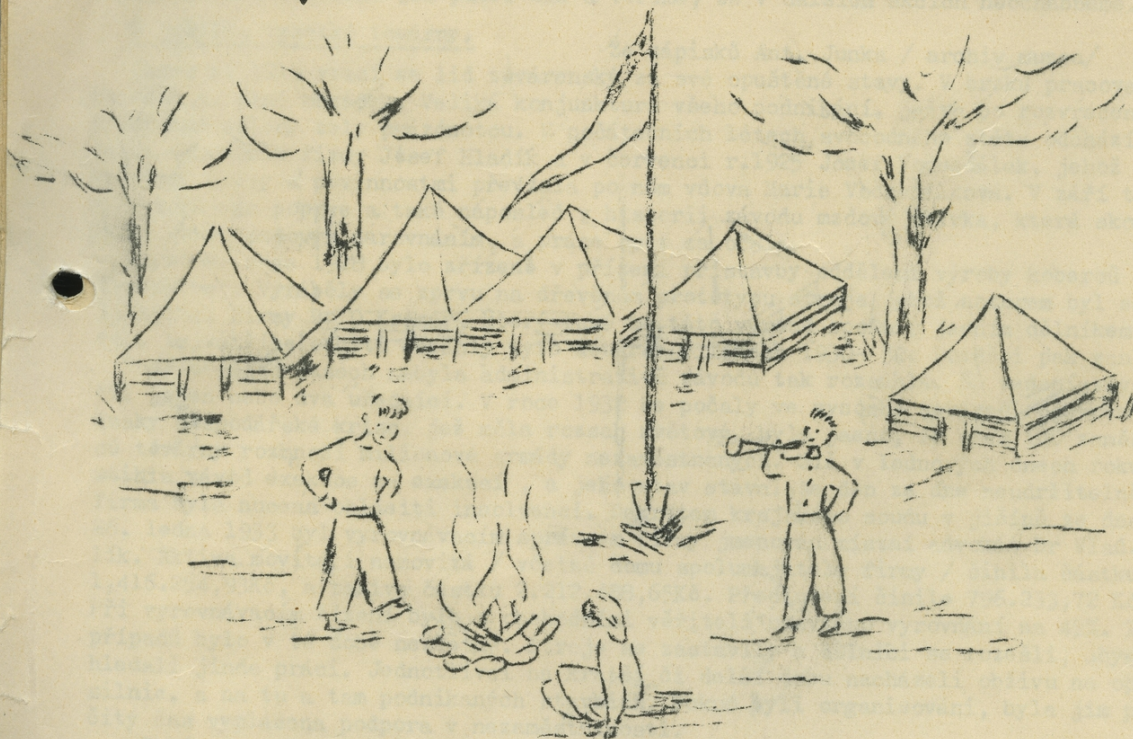

VĚTRNÍK

Vydává MěšNV ve Vysokém n. Jizerou s aktivem kulturních pracovníků

Větrník - roč. VII. č. 7

Vysoké nad Jizerou 30. června 1974

PĚKNÉ PRÁZDNINY - přeje Větrník

Jistě Vás bude zajímat, že

dne 7. června 1974 v 10 hodin dopoledne byla podepsána na MěNV ve Vysokém nad Jizerou "kupní smlouva" na připojení obce Helkovic k Vysokému nad Jizerou.

V Helkovicích přestává funkce Národního výboru. Veškerou agendu přebírá město Vysoké nad Jizerou. Dosavadní poslanci, kteří nepodají žádost o zproštění funkce, stancu se poslanci MěNV. V osadě Helkovice je ustanoven občanský výbor.

Platnost této správní změny je platna od 1. srpna 1974. Redakce.

Stará Ves, ač malá obec o 120 duších, přece nezůstává nic dlužna plnění volebního programu. Během tří let jsou všechny obecní cesty až na některé malé úseky sjízdné pro všechna motorová vozidla a na úsek nejvíce frekventovaný a obydlený, položen bezprašný koberec. Rovněž byl vybudován nový mostek pod "starou školou" a dvě dřevěné lávky. Bylo instalováno výbojkové osvětlení a provedena generální oprava místního rozhlasu. Vše bylo vykonáno svědomitě a citlivě, aby nebyl narušen ráz malé horské vesnice. Do tohoto patří i oprava zvonice z r. 1835, která dodnes, díky přes 80 let starému F. Vodseďálkovi, pravidelně oznamuje přesný polední čas i zprávu o umrtí starovešských občanů a rodáků, a která před lety padle do oka kamery tvůrců rajcovského filmu "Pantáta Bezoušek". Byla provedena omítka a oplechování střechy a věžičky. díky pochopení dovedných řemeslníků Josefa Fučíka a Vladislava Holubce,

Nejtěžší problém bylo zřízení první části vodovodu, neboť obstarání materiálu je nad lidské síly, je-li tato akce prováděna v akci Z. Díky pochopení nadřízených orgánů a Technomatu můžeme prohlásit, že hlavní řád včetně umístění hydrantů bude do konce června položen. Díky za pomoc patří JZD Stanový a Státnímu statku ve Vysokém nad Jizerou. Značné úsilí jsme věnovali zřízení kulturní jizby položením parket i moderního sociálního zařízení.

Tyto akce si vyžádaly mnoho obětavé práce většiny dříve narozených organizátorů a pracovníků. Za to všechno jim patří díky a věříme, že v dalších akcích neochabneme.

K jubileu vysocké továrny.

Ze zápisků Ant. Junka / archiv muzea/

Jarem r. 1919 vrací se lid továrenský za své opuštěné stavy. V brzkou pracovala továrna zase na plné obrátky. Veliká konjunktura všeho podnikání, ježto po rozvráceném hospodářství sklady zely prázdnotou. V počátečních letech svobodného státu odchází v r. 1923 další společník firmy Josef Hladík a v červenci r. 1925 Josef Vodseďálek, jehož podíl se všemi právy a povinnostmi převzala po něm vdova Marie Vodseďálková. V září téhož roku byla zahájena poprvé a také naposled v historii závodu mzdová stávka, která skončila po 14 dnech mzdovým narovnáním, a práce opět začala.

Po novém roce 1928 bylo zřízeno v přízemí přístavby oddělení výroby koberců značky "Tapestron". Vyráběly se zprvu na dřevěném prototypu stroje jehož autorem byl sám spoluhlumajitel firmy Dr. O. Kramář, který také na této výrobě spolu s jedním dělníkem pracoval. Největšího odbytu dosáhly tyto koberce v letech 1930-32. Později pak zanikla.

V dřívějších časech nebyla administrativní záležitost tak rozsáhlá. Na vedení závodu stál jeden nebo dva úředníci. V roce 1932 se počaly ve vysocké továrně objevovat příznaky hospodářské krise, jež měla rozsah světový. Bylo jasno, že přes 100 zaměstnanců továrny rozmnoží milionové armády nezaměstnaných. Již v lednových dnech roku 1933 stihla závod exekuce za exekucí, a jeho stav stával se den ze dne neudržitelnější, a firma byla nucena ohlásit insolventci. Dekretem krajského soudu v Jičíně ze dne 26. ledna 1933 byl vyrovnávacím správcem firmy jmenován místní advokát Dr. Vlad. Stuchlík. Aktiva movitá i nemovitá / včetně domu spoluhlumajitele firmy / činila částku 1.416.254,93 Kč, a pasiva částku 2.212.488,65 Kč. Předlužení činilo 796.233,72 Kč. Při vyrovnávacím řízení bylo s obchodními věřiteli uzavřeno vyrovnání na 45%. Těchto případů bylo v té době nesčetně. Stroje se zastavily a dělníci se rozešli, abymarně hledali jinde práci. Jednotlivci na kratší či delší dobu nacházeli obživu na opravě silnic, a na tu a tam podnikaných stavbách. Pokud byli organizováni, byla jim po určité čas vyplácena podpora v nezaměstnanosti.

Zatím v opuštěné továrně snažil se majitel spolu s jedním zaměstnancem získat nové úvěry a nové zakázky, a jejich úsilí se potkalo s úspěchem, takže 9. března 1936 se znovu roztocila kola a zahrnely stavy. Po stagnaci víceleté rozběhla se výroba zvýšenou měrou, takže již v září téhož roku přikročuje se na dvousměnný provoz, aby výroba stačila poptávkám. Sotva však byly zaceleny rány způsobené hospodářskou krizí, již znovu vystupuje další hrozba v podobě hitlerovského nacismu. Již 27. března 1936 byla vysoká továrna výnosem ministerstva národní obrany zařazena mezi podniky důležité pro obranu státu, a vydány směrnice, podle kterých se podniky musejí řídit. A tak čas dospěl až k září roku 1938, kdy večer v 10 hodin 20 minut byla rozhlasem vyhlášena všeobecná mobilisace. pokračování příště.

Adolf Kašpar a kraj Zapadlých vlastenců.

Pod tímto názvem byla dne 2. června t.r. dopoledne ve Vlastivědném muzeu ve Vysokém nad Jizerou za přítomnosti cca 112 návštěvníků otevřena výstava obrazů Mistra Adolfa Kašpara, jako vzpomínka na 40. výročí jeho předčasné smrti.

Výstavu zahájila správkyň muzea Ji. Doubalíková. Úvodem přednesla J. Kramářová Kru-pičkovu báseň "Adolf Kašpar". Poté se ujal slova PH Dr. J. V. Šeybal z libereckého muzea, který v zasvěceném projevu přiblížil účastníkům zrod a podrobný vývoj událostí, jež vyústily v přátelství mezi Kašparem ilustrátorem a spisovatelem K. V. Rásem, a tím i ve spolupráci na jednom ze stěžejních děl obou umělců, Zapadlých vlastencích.

Vystavováno je 41 exponátů převážně akvarelů a z toho 15 originálů ilustrací k Zapadlým vlastencům z r. 1923, které byly pro výstavu zapůjčeny laskavostí Národní galerie v Praze. Zbytek obrazů a kreseb byl zapůjčen soukromými sběrateli.

Bezprostřední setkání s originály kouzelných obrázků, na nichž Mistr Kašpar u nás v našem kraji více než před padesáti léty pracoval, v podhorském kraji a zejména ve Vysokém, kam se rád a často vracel, působí na nás hlubokým dojmem.

Po proslovu Dr. Štegrla přednesla Slávka Hubačiková svou podmanivou básně.... kterou dále uvádíme. Nato J. Doucalíková prohlásila výstavu za zahájenou. P.H.

Procházka výstavou.

Dívám se kolem sebe
a hledím svýma očima kouzelné obrázky
z milovaného kraje,
které malíř s nevýslovně křehkou něhou maloval.
Jaké on měl oči !
Jaké měl srdce !
Jaké měl ruce
a jak asi tohle všechno miloval ...

Z obrázků s motivem zimy
voní smích a zpívá meluzína,
dívej se pozorně a prostě
a za chvíli ti bude zima.

Kde sedí Čížek s pomocníkem
na zápraží,
tu člověk vskutku udrží se stříbí,
aby se u nich nechtěl pozastavit,
ruku jim podat,
do jejich snů vejít

Když stojíš před obrázkem,
kde se tančí na bále,
slyšíš jak sukně kolem šustí
a chtěl bys na sólo dát kapela!

Obrázky s naším hrdým Kokrháčem
mě prostupují láskou,
o které se vůbec psáti nedá.
Tak blízký je, a tak je známý,
a stále člověk marně hledá,
kde je to kouzlo, kde začíná to zvláštní chvění,
kde je ta síla,
která přináší to sladké zapomnění,
a vidíš jen tu velkou pýchu
našich malých hor,
uvědomuješ si jakou je velkou ozdobou
nesouc se nad obzor.

A rázem pochopíš,
že je v něm nejen pýcha, pravda
a prostota lidu horského,
ale také jeho vzdor!

Z potoka v lese
chceš se vody napít !

Postojíš, zadíváš se do perlivé
vody, a slyšíš ptáčky povídat si
v lese, slyšíš,
jak se ten proud kamení nese,
cítíš tu vůni zlaté pryskyřice,
dokonce cítíš snad,
jak těžce voní divizen dlouhé svíce.

Do chalupy v horách
by si člověk tak rád zašel.
Tady lidskou prostotu a upřímnost
by v tvrdém stisku ruky, našel.
Tam nad stolem,
do běla vydrnutým,
je jistě řada svatých obrázků,
a u kachlových kamen,
na kuchařince vyšívané,
děkuje hospodynka
mužičkovi za lásku.

A takhle může člověk
u každého obrázku se pozastavit,
Musí však nejen očima se dívat!
Musí tu básen malířovu
celou svou bytostí vnímat
a cestu k srdci umělcovu tak si najít.

Jak prostá a čistá
je lučních kopretin kytice,
tak veliká a něžná byla láska
malířova k našemu horskému kraji
a lidu.

Proto v těchto obrázcích je tolik
křehkosti, pravdy a klidu.

Slávka Hubačiková

Jak u Sternádku vsadili, vyhráli a nebrali.

Televize a její reklamy jsou pravou pochoutkou pro sousedy Sternádku a Farského. Poslouchají a dívají se na všechno a Sternádek prohlašuje, že je světovým člověkem, protože ovládá již dvě řeči a to češtinu a slovenštinu a povídal: "Joó, to jeden je tolikrát čloujekem, kolik zná řeči. Já už dneska klíně můžu jeť trá až do Košic a klíně bych se domluvil možná i s Maďarem, kerej umí krapet slovensky. A to všechno tá kouzelná televize ze mě udála nového čloujeka a z mý starý taky. Vo riáký to slovo tu ešte nejde, ale když po česku "bedna" tak po slovensku "debna", no zkrátka "ako sa páčí".

Krom té slovenštiny přišel Sternádek s Farským ještě na jinou věc. Povídal Farskýmu: "No, když tá bába Smerčková vyhrála v týdle Sázce skoro devatináct tisícovek za sedm korun a jaktěživa neviděla merunu ani ty kopáče, to bylo prasakramencky, abysme to taky nezkusili, když nám to nejde v týdle športce, kde to tejdě táhají vod jedničky

do štyrky a možná že za tejden to bude zase vod sedmičky do jedenácky a pak má jeden něco uhodnout. A to máma porád heftovala, že viděla ve snu dvanáct křížů, že viděla jak pod každým křížem je hromada peněz a když prej se dělaj samý křížky v týdle Sázece, tak že do toho těch sedm korun sterčí a že prej se někdy usměje štěstí i na Sázce a mermonocí, abych koupil ty cedulky a že to musíme zkusit. A von Farskej je takovej vopičák po mě, co dělám já, von honem taky a von prej vsadí na tři karty, to prej je jako "voko" za jednadvacet korun a tak sme teda vsadili. Máma napsala sedmkrát po dvanácti křížkách, protože ten sen prej byl tak živej, že zbohatneme. Já s Farským sme ale pomudrovali a fsadili po sedmi korunách a každěj rádek jinej. Já tam měl skoro samý dvojky, Farskej zase samý nuly. A pak přišel ten fšivej dvaadvacátej tejden, taže nej někde na Slovensku prej jako ta sportka. Marně sem mámě vykládal, že sázka se netáhne, že to musí dvaadvacet muskejch se trefovat do mičudy a jeden černej když piskne, tak má praudu, kdyby mu to desat tisíc lidí neuznalo a vidalo to líp než von. Ten černej má dycky praudu a když se z těch hráčů někdo diví, tak vytáhne cedulku a když vytáhne tu červenou, tak si ten hráč už dlouho nekopne. Tak vono prej he lepší deržat hubu a střileť, jako tejdě střilí tá Sláviže, kerá není k zastavení a nákej Veselej prej znovu vmlád a prožívá druhý jaro. Má to tak takovej hoch pěkný, když při čutání eště vmládne a je slaunej. Sternádek s Farským čekali u televize a zůstali jako zarezaní. když uviděli na obrazovce dvanáct jedniček jako u študenta, kerej má vyznamenání na konci roku. Ani Sternádek ani Farskej nevyhráli, jen Sternáčiže se usmívala, když si šla na poštu pro sedmdesát korun.

V hospodě v sousedství rádílo několik mladíků, kteří nevyhráli vůbec nic, když i ta třetí výhra byla zrušena. Sternáčkova čeká zas na nějakej ten dobrej sen, aby mohla znovu vsadit a Sternádek s Farským prej to eště zkusej, aby zruinovali Sázkú. Tak jsme zvědavi.

Jos. Ďoubalík

Vo strejcoj Florijánoj V o p o u t i .

Do Jablonečku na svatoprokopskou pout se muselo jít dyby trá trakaře padaly. Strejco Floriján- byl na ni už parsetkrát, jak poudal- nihé žánnou nezmeškal. No, copak vo to. Hdo by to počítal.

Perni zastavunk byl dycky u Filipa na jenno, a dyž se šlo domu, tak eště na derškou poliuuku. Bejvala dobrá. Von to byl taky nákej řezník a hostinskej tenle Filip. To aby po hledal. Fikura mohovitá jako jenerál, vorli nos a pelnovous honnej kus pod persa jako Libercál. Mašo sekal kalý. Vysocký paničky, ty nobel, taky vod něj brávaly. To dycky po postilijoněj, dyž jel z nádraží do Vysokýho s počtou, poslal pakliček s cedulkou " Milá paní radova, posílám vám to masiště a serdečně vás pozdravuju."

Jennou taky ukrutně vytácel ve Vysokýh v bále, no, abych neuhal, byl by rád vytácel, ale ten rečir neměl kór štěstí, i dyž indá se na něj žencký jen lepily. Aby se tak řeklo, spíš se před nim koukaly zmarsknout. Taky si mezi sebou šuškaly, co že to s tím Filipem dneška je, to že by se vodnechtělo jít s nim eště trá jen na půl koušku do kola. Bylo mu to, toceví, taky tuze diuný, co že diu nedostává košem, dyž indá je vo něj takovej deruňk. Tepru dyš šel doma líhat a slíkal se, namák si v nápersním kapcištětí u kabátu pakliček, co si vodpoledne kupoval u Brožu. No, rychtyk! Olomoucký syřečky rozbranžirovaný na maděru, jak se v persa- přitlačoval na bálounice. "Muž ty sjete! No, jesmana! To se ani kór moc nedivím, že sem těm fajnoukám dvakrát nevoněl, a diu ani šindel u nich nevodbyl. Floriján dopil to svý jenno a dal se přes most na pout. Při selnici krámek na krámkú až nahoru ke kostelu, kam zašel připomenout svatýmu Prokopoj, aby nepozapomněl na šachtouský háje, až bude ve svým svatým oukolu rozsejvat houbový semínko, a ať je rači přešáme dvakrát skerz, aby bylo co sbírat do košku. U patrona kostela klečal blanskej šírek, co má zlou ženu, takovou derčnou vobstoj ani muž-li bejt, kerá ho furt je koruncuje a slova kálýho pro něj nemá. Floriján se uchycht, že asi prosí patrona vo radu, jak se mu podařilo zkrotit prašiuuku čerta co má pod nohama.

U kostela měl hodinářskej krámek vysockej mister Ott se švarcvaldkama, kukačkama, budíkama a podomejma verkama, ale u krámkú nihdo, ani hodinář. Bylo mu to diuný, hde strejco je. " To von si asi musel povodskočit," poudá si " tak mu tu pohlidám." Čkal ukrutně dlouho, ale né a né se ho dočkat. Hdo ví, hde je mu konec. Vrátil se teda zas dólú k Ráji, sem tam merk po vyloženým zboží a připomněl si, že musí tetce koupit kormout bobku, aby neremcala. Dyž došel k Ráji, herklo v něm.

Hodinář Ott s fajfkou v hubě si tam špacíroval po selnici mezi krámkama, jako by se nechumelilo. Toceví, šel hned k němu. " Enu, sousede, čerta-li tu chodíte vokolo Ráje. Dvť vám ty hodiny nahore něhdo ukradne!" Ott vytáh fajfku z huby a zachechtal se: " Hdo by to tak něhdo nezaslechl."

" Já je mám spočítaný! " Floriján si dvakrát ťuk perstem do čela a taky se zachechtal: " No jo, to jo! To je iná! Vy je máte spočtený! Měl ste to tam ale napsat. Takle nevím bude-li to co platný, dyž to nihdo neví. " Nechal hodináře stát s vočeurenou hubou a zašel k Štefanøj pro kormout poutních bobku pro tetku. Pak se dal k mostu na tu derškovou poliuku.

Prokop Hásek.

S p o r t :

V letošním roce v dubnu probíhala ve všech kategoriích celostátní zimní soutěž sportovní gymnastiky.

Dne 20. dubna se konaly okresní závody v Semilech. Z naší TJ se závodů zúčastnila dvě družstva děvčat. Byla to děvčata předškolní a žákyně mladší. Předškolní děvčata získala jako družstvo velmi pěkné druhé místo. V soutěži jednotlivkyň obsadila čtvrté místo Maturová Dana, páté Petrušková Eva, šesté Soukupová Jitka, sedmé Schovánková Dita a desátá byla Holečková Iva.

Žákyně mladší skončily jako družstvo na třetím místě. V soutěži jednotlivkyň obsadila druhé místo Ševčíková Šárka, páté Hladíková Eva, jednadvacaté místo Hladíková Monika a jednatřicátá byla Vedralová Lenka. Ševčíková Šárka postoupila do krajského přeboru v Jaroměři, kde skončila na velmi pěkném pátém místě. Hladíková Anna.

D r o b n é z p r á v y .

31. května uspořádal MS SSM již druhý večer "Diskotéky" v Krakonoši. Zúčastnilo se 120 mládežníků. Na prvním večeru bylo 180 zúčastněných.

1. června v rámci okresní soutěže ochotnických souborů zahrál ve Vysokém nad Jizerou soubor Marek TKS Turnov hru pro děti od El. Krásnohorské "Medvěd a víla".

2. června byla zahájena výstava obrazů Ad. Kašpara ve Vlastivědném muzeu za účasti 112 návštěvníků.

15. června byla otevřena v přízemí muzea výstava 30 let od zvláštního soudu ve Vysokém nad Jizerou za účasti 210 přítomných. Pietní vzpomínka pokračovala podle programu, který byl uveden v samostatném čísle Větrníku.

Divadelní hru Mordová rokle shlédlo 210 návštěvníků.

J. D.

N a r o z e n í y .

3. června oslavil p. Karel Farský 89 let,

13. června oslavila pí Marie Kolářová ve Sklenářicích 86 let,

15. června, v den svého svátku oslavil p. Vít Jandura 98 let a stal se tento měsíc prapradědečkem.

Přejeme hodně zdraví !

Ú m r t í .

10. června zemřel v Praze rodák p. Miroslav Nečásek ve věku 73 let,

14. června zemřel v Liberci p. Ladislav Žemla rodem z Vysokého nad Jiz. ve věku 41 let.

Čest jejich památce!

Omlouváme se všem čtenářům našeho Větrníku, že červnové číslo vychází s měsíčním zpožděním. Zpožděno je rovněž vydání zvláštního čísla k výročí 30 let zvláštního soudu /Sondergericht/ ve Vysokém nad Jizerou. Z technických důvodů nemohlo být vytisknuto dříve.

Redakce.

Redakci zasláné použité rukopisy nejsou-li vyžádány zpět, ukládají se do archivu zpravodaje. Celoroční předplatné poštou 25,- Kčs. Odpovědná redaktorka Marie Ďoubalíková. Větrník vychází jednou měsíčně. Řídí redakční rada. Příspěvky psané strojem, nebo čitelně zasílejte nejpozději do 10. každého měsíce do Vlastivědného muzea. Cena Kčs 1,-.